

Romantisch gezwets

Sinds midden jaren '90 jaren maak ik overtuigd geen deel meer uit van het Koninklijk Verbond van Vrede- en Politierichters, zodat ik een onverdachte bron zou moeten zijn om het 'romantisch gezwets' (dixit Bruno Schoenaerts) van erevoorzitster Verrycken te verdedigen. Voltaire en Montesquieu zullen de vrederechters inderdaad niet meer redden, en de gemakkelijke repliek van de minister van Justitie is dat ook binnen een eenheidsrechtbank, de vrederechterlijke antennes de lokale link zullen verzekeren.

We kennen dat verhaal van in een tweede fase afgeschafte treinhalttes en opgedoekte postkantoren: de staat is per definitie een onbetrouwbare gesprekspartner, en wie de proef op de som wil nemen moet in Sarkoland maar eens narekenen hoe ver men het daar op

1 januari 2010 in de *Réforme Dati* gedreven heeft: 178 op 473 'tribunaux d'instance' afgeschaft, nochtans sinds 1958 hun 'vrederechters', ofte 'la justice des pauvres, des vieux et des malades', zoals *Le Monde* van 31 december 2009 ze (romantisch?) omschreef.

Maar die cijfers, de sociale bindingsfactor (die ook voor de arbeidsrechtbanken geldt), en de filosofie van de 'nabijheidsrechter' zijn voor mij geenszins het argument: *the proof is in the eating*. Kom kijken op het terrein. Bruno Schoenaerts schreef inderdaad in 1995 een oude collectie van ergemissen en oplossingen fris bijeen. Honderden keren heb ik hem ondertussen in mijn vonnissen geciteerd, want de ongeduldige boodschap was terecht: 'We moeten vooruit'. Maar het zou ook Schoenaerts sieren eens een update uit te voeren, anders lijkt ook hij wel blijvend achteruit te kijken op verdroogde lauwerkransen.

Een paar voorbeelden. Als vandaag in dit land een *captain of industry* zijn bedrijf zou willen redden met een

managementplan dat dateert van voor 1969 (Van Reepinghen), dan zou hij weggehoond worden. In de sixties was *big always beautiful*, dus was de Grote Justitiefabriek van de eenheidsrechtbank daar het paradepaard van. Over de werkpaarden onderaan de piramide geen woord in heel het boek, wel over de 'rolrechter', en die zit pas in een pluchen zetel.

Tien jaar geleden werd het idee inderdaad alweer van onder het stof gehaald: een typisch Carrefour-concept van een 'juridische hypermarkt'.

Wie wil stoppen met dit eeuwig *rewinden* naar het verleden, vond een magistraal pleidooi voor een nieuwe bedrijfscultuur in justitie bij raadshere Lieven Lenaerts in *De Juristenkrant* van 13 mei 2009: niet verruimen, maar verdiepen. Stop de managers die met de arrogantie van de macht willen werken buiten de mensenmaat. Stop het geloof in dat soort van supermensen. Stop de illusie, *get back to earth*. Zet eindelijk die Hummer voor het Justitieverkeer op de schroothoop, please.

De conclusiekalender was een andere nieuwigheid van Schoenaerts, die het uitproberen waard was, maar de ongeselecteerde inzet ervan (van hoven tot vrederechters) heeft nauwelijks versnelling teweeggebracht waar er vertraging was, en vertraging veroorzaakt bij de vrederechters die het toepasten (Knack 11 november 2009, p. 19: 'De wet tegen de gerechtelijke achterstand was onvoldoende overdacht'). Mooi zo.

Zijn voorstel van de 'Dienst niet-betwiste schuldverdringen' was een voorloper van het betalingsbevel, dat in de Belgische versie net een verdiende eerste klasbegrafenis kreeg wegens 'asociaal' en inderdaad rabiataat consumentenvriendelijk.

Over de voorspelbare wildgroei van syntheseconclusies kan ik Schoenaerts (p. 305) zelf citeren: 'De zoektocht naar (nieuwe) feitelijke en juridische argumenten kan

beginnen': de remedie vertaalde zich in een nieuwe kwaal.

De verhaalbaarheid van de integrale schade door de schuldeiser werd het verhaal van de nieuwe rechtsplegingsvergoedingen, en Freddy Evers heeft over het beklemmend effect daarvan ongeveer alles geschreven wat erover gezegd kon worden.

Veel van Schoenaerts' voorstellen lijken 15 jaar later geen recept voor *efficiency* meer, maar een ijskoude verkillingskuur van Justitie, die nu bij gebrek aan inspiratie in verkrampde draf heropgevoerd wordt voor een paniekhervorming.

Nadat ondertussen zoveel lessen geleerd kunnen zijn, is een herbronning meer dan nodig. Breek de piramide af (addendum Schoenaerts p. 372), in plaats van de ruïne nog te verhogen. componeer het pianomodel, van een justitie met échte interne democratie, participatief, en met méér individuele verantwoordelijkheid dan ooit. Wie niet meedoet aan nieuwe ideeën, schrijft beter memoires.

Jan Noff

www.vrederechtersroeslare.be